

SPODBUJANJE DOSTOPNIH INFORMACIJ ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Dostop do informacij je temeljna pravica vsakega učenca, z ali brez invalidnosti in/ali posebnimi izobraževalnimi potrebami. V družbi, ki je za komunikacijo in izmenjavo informacij ter znanja vedno bolj odvisna od IKT, je bistvenega pomena, da so informacije podane na načine, ki vsakemu zagotavljajo priložnost sodelovanja na enakopraven način.

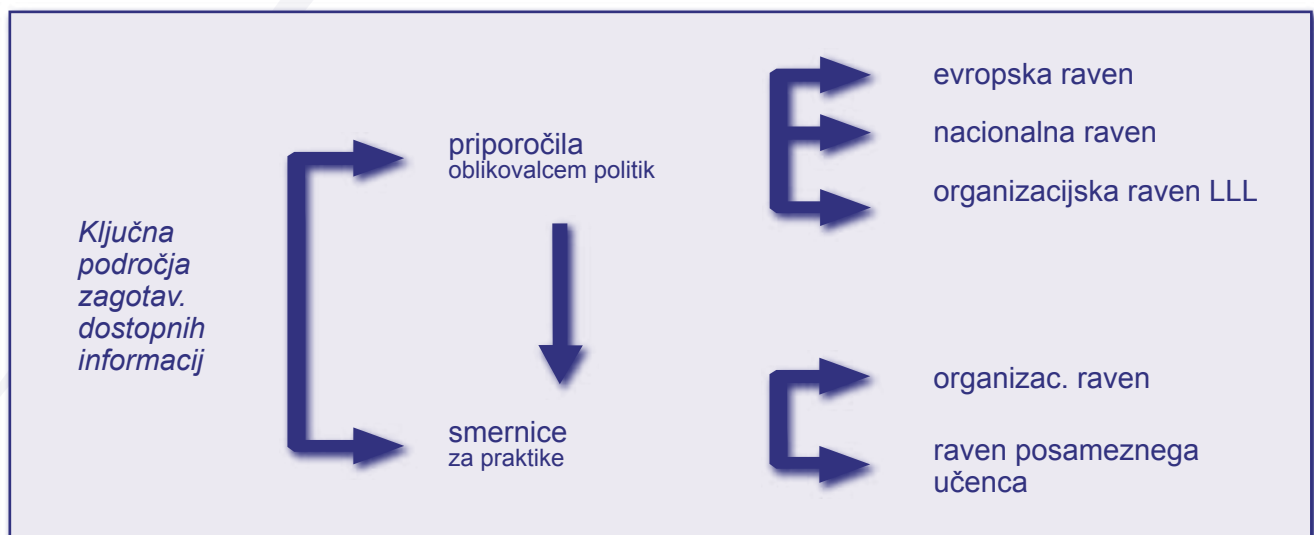
Potreba po dostopnih informacijah, pomembnih za vseživljenjsko učenje, je tema, ki se pojavlja v vseh projektih Agencije. Leta 2010 pa je Agencija dobila potrebna sredstva in marca 2011 začela s projektom, ki je bil sofinanciran s strani sredstev Evropske skupnosti, in sicer v okviru Transverzalnega programa vseživljenjskega učenja, Ključna dejavnost 1: Sodelovanje pri politikah in inovacijah, št. sporazuma: 190583-LLP-2010-DK-KA1-KA1ECETA.

Projekt I-access oz. Spodbujanje dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje (i-dostop) je potekal od marca 2011 do februarja 2012. V projekt je bilo vključenih 21 držav članic Agencije: Belgija (flamska in francosko govoreča skupnost), Ciper, Danska, Estonija, Francija, Islandija, Irska, Italija, Latvija, Litva, Malta, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Poljska, Portugalska, Slovenija, Španija, Švedska, Švica in Združeno kraljestvo (Anglija in Škotska).

V projektu je sodelovalo nad 70 ekspertov. To so bili oblikovalci politik, novinarji, raziskovalci, strokovnjaki za IKT in ponudniki storitev kakor tudi predstavniki mednarodnih in evropskih organizacij.

Končni cilj projekta je bil ozavestiti ljudi o problemih glede zagotavljanja dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje, z namenom, da se olajša pozitiven razvoj v smeri zagotavljanja dostopnih informacij. Glavni namen je bil uporabiti obstoječe evropske in mednarodne politike ter standarde za dostopnost informacij kot osnovo razprav o posledicah in praktični uporabi zagotavljanja dostopnih informacij v okviru vseživljenjskega učenja.

Znotraj projekta so se eksperti dogovorili o tem, da bodo razlikovali med priporočili in smernicami, kot je to prikazano v spodnjem okviru.

Razlikovanje med priporočili in smernicami v povezavi s ciljnimi skupinami

Priporočila so namenjena oblikovalcem politik za vseživljenjsko učenje kot tudi za IKT strokovnjake, ki delujejo na evropski in na nacionalnih ravneh ali v organizacijah za vseživljenjsko učenje. Priporočila se osredotočajo na to, kaj mora biti vključeno v napisano politiko, da se v organizacijah lahko uspešno izvaja zagotavljanje dostopnih informacij;

Smernice so namenjene praktikom, ki delajo v izobraževanju, na področju IKT ali v medijih in vključujejo orodja kot so različni sezname in indeksi za spremljanje dejavnosti. Smernice se osredotočajo na to, kako se politika praktično izvaja na organizacijski ravni kot tudi na ravni posameznega učenca.

Skupni rezultati projekta i-dostop predstavljajo vodilna načela in ključna področja za priporočila, ki naj bi prispevala k zagotavljanju dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje, in o katerih so se na evropski ravni dogovorili ključni dejavniki na tem področju. Vodilna načela i-dostop-a kot tudi priporočila so namenjena oblikovalcem politik, ki so v svoji vlogi vodilni pri izvajanju, to je pri zagotavljanju dostopnih informacij.

VODILNA NAČELA

V času konference projekta i-dostop (junij 2011) je bilo podanih veliko predlogov za politiko in prakso v zvezi z zagotavljanjem dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje. Predstavniki ključnih mednarodnih organizacij, ki delujejo na področju dostopnosti – UNESCO, G3ict, konzorcij World Wide Web /Web Accessibility Initiative (W3C/WAI) in konzorcij DAISY – so predstavili svoje prednostne naloge in delo na tem področju. Predstavniki Adobe in Microsoft pa so predstavili pomen politike za svoje delo in praktične informacije, s katerimi bi omogočili boljši dostop do informacij.

Na osnovi rezultatov vseh razprav in predlogov, ki so bili podani na konferenci, so se eksperti i-dostopa dogovorili o vodilnih načelih, ki predstavljajo osnovo priporočilom politiki in praksi ter so povezani z zagotavljanjem dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje.

Načelo pravic: Dostop do informacij je temeljna pravica – učence opolnomoča in olajšuje njihovo sodelovanje v družbi. Takšen dostop mora biti učencem omogočen v najzgodnejšem obdobju učenja in jih mora spremljati skozi vse življenje.

Strukturno načelo: Pomembno je, da nobena politika ali priporočilo ne jemlje tehnologije, ki je namen sama sebi. Sistemski dejavniki, ki določajo uporabo orodij za vseživljenjsko učenje, morajo biti priznani in upoštevani.

Vseobsegajoče (all-inclusive) načelo: Zagotavljanje dostopnih informacij je treba razumeti v najširši obliki, ki vključuje ljudi z vsemi možnimi oblikami invalidnosti in/ali posebnimi izobraževalnimi potrebami.

Načelo sinergije: Dostopnost koristi uporabnikom z invalidnostmi in/ali posebnimi izobraževalnimi potrebami, pogosto pa koristi vsem uporabnikom.

PRIPOROČILA ZA SPODBUJANJE DOSTOPNIH INFORMACIJ ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Priporočila za spodbujanje dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje izhajajo iz različnih informacijskih virov, zbranih in analiziranih v okviru projektnih dejavnosti ter vključujejo:

Pregled evropske in mednarodne politike in priporočil o dostopnosti – prvi pregled politike se je izvajal kot spodbuda za preglede držav (opisano spodaj). Nato je bil pregled dopolnjen in uporabljen kot osnova za konferenco projekta i-dostop (tudi predstavljeno spodaj). Rezultat končnega izida konference je bil predelan in dopolnjen pregled, s katerim naj bi se obstoječo vsebino politike povezalo s ključnimi temami za njeno izvajanje. V pregledu se je izkazalo, da je Konvencija ZN o pravicah invalidov (UNCPRD, 2006) najučinkovitejša politika na področju dostopnosti, in sicer zato, ker je pravno zavezujoča za podpisnice (vključno z Evropsko Unijo) in usmerja pozornost na

dostopnost tako na ravni evropskih kot tudi nacionalnih politik. Iz pregleda politike se je pokazalo, da na evropski ravni ni enotne politike, ki bi urejala vse vrste dostopnosti informacij (splet, elektronski dokumenti, tiskano gradivo, avdio, video in druge oblike komunikacij). V resnici različne vidike dostopnosti obravnavajo posamezne sektorske politike.

Pregled držav glede politike dostopnosti in izvajanja – rezultati pregledov držav temeljijo na 29 odgovorih iz 18 držav. Rezultati kažejo, da se udeležene države na splošno bolj zavedajo mednarodnih politik in smernic za zagotavljanje dostopnih informacij kot pa evropskih politik. Večina zastopanih držav ima nacionalno politiko za dostopnost kakor tudi organizacijske slogovne vodiče, vendar jih zgolj polovica vsebuje teme o dostopnosti.

Predlogi in zaključki konference – konferenca i-dostop je potekala v Københavnu od 22.-24. junija 2011. Organizirala sta jo Agencija in dansko Ministrstvo za izobraževanje. Namen konference je bil ugotoviti vpliv mednarodne in evropske politike o dostopnosti na ponudnike na področju izobraževanja kot tudi postopke, ki jih morajo izvajati organizacije, če naj zagotovijo dostopne informacije. Več kot 70 udeležencev je razpravljalo o zahtevah politike in o sedanji praksi glede dostopnosti do informacij, pomembnih za vseživljenjsko učenje. Opredelili so tudi tista področja, ki so ključnega pomena za razvoj predlaganih priporočil.

Oblikovana so bila dokončna projektna priporočila, ki so bila sprejeta po preoblikovanju na osnovi povratnih informacij projektnih ekspertov, predstavnikov ministrstev iz držav članic Agencije kot tudi predstavnikov vseh ključnih zainteresiranih organizacij, ki so sodelovale na konferenci in v projektnih dejavnostih.

Za oblikovalce politik vseživljenjskega učenja in/ali za IKT strokovnjake na evropski, nacionalni ali vseživljenjski ravni so pripravili sedem področij priporočil.

Ozaveščanje o dostopnih informacijah za vseživljenjsko učenje kot pravica. Oblikovalci politik, organizacije in strokovnjaki za vseživljenjsko učenje, strokovnjaki IKT, ljudje z invalidnostmi in/ali posebnimi izobraževalnimi potrebami ter njihove družine in podporne mreže se morajo zavedati pravic učečih do zagotovitve dostopnih informacij.

Uporabiti je treba pristop več deležnikov, ki temelji na sodelovanju in izmenjavi informacij. Zelo specifične politike, ki se tičejo zgolj problemov ene interesne skupine, ne morejo zagotoviti dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje. Politike moramo razvijati in nato izvajati na načelu pristopa več deležnikov.

Teme zagotavljanja dostopnih informacij morajo biti vključene v izobraževanje vseh strokovnjakov, ki sodelujejo v vseživljenjskem učenju. IKT lahko pripomore k učinkovitemu dostopu do učnih priložnosti le v primeru, če so vsi strokovnjaki znotraj vseživljenjskega učenja izobraženi oz. usposobljeni za uporabo IKT kot orodja, ki omogoča vsem enake možnosti v izobraževanju.

Teme zagotavljanja dostopnih informacij morajo biti vključene v izobraževanje strokovnjakov IKT in medijskih strokovnjakov. Z izobraževanjem medijskih in IKT strokovnjakov o vplivu invalidnosti in/ali posebnih izobraževalnih potreb na ljudi, ki uporabljajo IKT, je možno razviti bolj dostopno tehnologijo, in sicer od oblikovanja do proizvodnje ter se tako izogniti kasnejšemu delu, ko je potrebno končen izdelek narediti bolj dostopen.

Dostopnost mora biti vodilno načelo pri nabavi vseh dobrin in storitev. Dobrine in storitve je treba pridobiti zgolj od organizacij, ki so polno odgovorne za področje dostopnosti.

Spodbujati je treba raziskave, zato da se lahko razvije baza podatkov za oblikovanje, izvajanje in ocenjevanje bodočih politik. Dolgoročne raziskave na tem področju naj bi nudile informacije za oblikovanje, spremljanje in ocenjevanje politik ter imele za cilj opredeljevanje področij za bodoči razvoj in delo.

Usklajenost s politiko je potrebno sistematično spremljati. Spremljanje usklajenosti v tem trenutku lahko le spodbujamo, vendar je treba to področje razširiti. Skladnost s politiko dostopnosti se za podpisnice Konvencije ZN o pravicah invalidov (2006) spremlja na mednarodni ravni, vendar vse države trenutno ne oddajajo letnih poročil. Dolgoročno mora postati spremljanje politike o dostopnosti obvezno na nacionalni ravni.

Za vsakega od sedmih priporočil velja, da je uporabno na treh možnih ravneh politike – evropski, nacionalni in organizacijski ravni.

Tako vodilna načela kot tudi priporočila lahko smatramo kot osrednji del okvira, ki ga moramo razviti na osnovi različnih državnih in regionalnih okvirov. Naslednji koraki na področju razvoja zagotavljanja dostopnih informacij so nadgraditi sedem priporočil ter jih razviti v smernice za prakse, ki so odgovorni za izvajanje politike znotraj organizacij vseživljenjskega učenja.

Upati je, da bodo vodilna načela in priporočila spodbudila razprave in izmenjave v Evropi in izven nje; nudijo lahko zlasti navdih za razprave znotraj različnih skupnosti v praksi.

Pričujoči dokument je povzetek glavnih ugotovitev projekta i-dostop (i-access). V celotnem poročilu *Spodbujanje dostopnih informacij za vseživljenjsko učenje (2012)* so navedene vse podrobnosti: projekt i-dostop; pregledi držav o dostopnosti; pregled politike o dostopnosti; razprave o obstoječih virih za pomoč pri izvajanju politike dostopnosti; zbirke virov, namenjenih spodbujanju zagotavljanja dostopnih informacij; seznam sodelujočih strokovnjakov.

Celotno poročilo o projektu kakor tudi projektno gradivo je dostopno na:
<http://www.european-agency.org/agency-projects/i-access>

Tiskane kopije poročila in dodatne informacije o projektu so na voljo na sekretariatu Agencije:
secretariat@european-agency.org

Projekt i-dostop je prejel podporo od Transverzalnega programa za vseživljenjsko učenje, Ključna dejavnost 1: Financiranje sodelovanja pri politikah in inovacijah, sporazum št.: 190583-LLP-2010-DK-KA1-KA1ECETA.

© European Agency for Development in Special Needs Education 2012

Projekt je finančno podprla Evropska komisija. Pričujoči dokument odraža zgolj stališča avtorja. Evropska komisija ni odgovorna za kakršnokoli rabo informacij v njem.